

ZIUA DE 23 AUGUST — GLORIOASA ANIVERSARE A ELIBERĂRII PATRIEI DE SUB JUGUL FASCIST

— CUVÎNT INTRODUCTIV —

de ARON PETRIC

Anul acesta se împlinește un sfert de secol de la gloriosul eveniment al eliberării României de sub jugul fascist, act memorabil, care a trasat un adevărat hotăr în istoria frământată a poporului nostru. Continuînd șirul marilor bătălii duse secole de-a rîndul împotriva împilării și asupririi, bătălii pe care clasa muncitoare le-a ridicat pe o treaptă mai înaltă, insurecția armată din august 1944, a așezat temelia unor mărețe înfăptuiri pe care poporul român, condus de Partidul Comunist, le-a obținut în decurs de 25 de ani.

Dictatura fascistă-antonesciană a marcat perioada cea mai neagră din viața poporului român, în care drepturile și libertățile sale i-au fost călcate în picioare, țara a fost în mod practic ocupată de armatele hitleriste, bogățiile sale jefuite, iar închisorile și lagărele erau pline de comuniști și alți luptători antifasciști, supuși unei aspre terori. În primăvara anului 1944, comandamentul trupelor germane declara că „nu mai ia în considerare nici un fel de condiții politice din România, ci ordonă „tot“ ceea ce consideră ca necesar“.

Dar, pe măsură ce războiul hitlerist, urît de masele largi populare, se prelungea, făcînd să crească suferințele populației, se dezvoltă tot mai mult starea de spirit antifascistă, sporea în intensitate mișcarea de rezistență, care cuprindea noi straturi sociale și grupări politice; ea cîștiga, de asemenea tot mai mult teren în armată — inclusiv în rândurile a numeroși ofițeri superiori și generali — element important în desfășurarea insurecției, ținînd seama de prezența unui mare număr de militari hitleriști pe teritoriul țării noastre.

În acele condiții, Partidul Comunist Român, exprimînd aspirațiile uriașei majorități a populației țării, a reușit să realizeze o largă coaliție a tuturor forțelor social-politice, începînd cu clasa muncitoare, care a constituit factorul de bază în lupta antifascistă, și mergînd pînă la partidele „istorice“ și la cercurile palatului regal, forțe care, dintr-un motiv sau altul, se pronunțau pentru răsturnarea dictaturii antonesciene și pentru întoarcerea armelor împotriva Germaniei hitleriste. Totodată, Partidul Comunist a folosit cu iscusință împrejurările favorabile create de strălucitele victorii repurtate de armata sovietică, care a purtat pe umerii săi povara cea mai grea a războiului, ca și de celelalte forțe din coaliția națiunilor unite, împotriva mașinii de război germane, victorii care au agravat criza regimului fascist și au redus posibilitățile de contraacțiune ale hitleriștilor împotriva forțelor insurecționale.

Potrivit planului elaborat de Partidul Comunist Român, în după-amiaza zilei de 23 August 1944 a fost arestat guvernul antonescian, ceea ce a marcat începutul insurecției antifasciste; întreaga armată română, dând glas simțămintelor și năzuințelor poporului, a întors armele împotriva trupelor hitleriste, luptând cu eroism pentru eliberarea teritoriului țării de sub ocupația germană. Angajînd în crîncene bătălii peste 460.000 de soldați și ofițeri, armata noastră și formațiunile patriotice de luptă au reușit să elibereze pînă la 28 august 1944, întreaga capitală și împrejurimile ei. La două zile după aceasta, primele coloane de mari unități ale armatei sovietice au trecut prin capitala țării, eliberată de forțele insurecționale, fiind primite cu flori și urale de populația orașului, în frunte cu comuniștii.

Pînă la 31 august 1944, armata română și formațiunile patriotice de luptă au eliberat teritoriul Munteniei, Olteniei, Dobrogei, Banatului și partea de sud a Transilvaniei și Crișanei, provocînd inamicului pierderi grele, care se cifrează la peste 56.000 de militari luați prizonieri, aproximativ 5.000 morți și numeroase capturi de război. Apoi, cot la cot cu glorioasa armată sovietică, armata română a luptat pentru eliberarea întregului teritoriu al țării de sub ocupația hitleristo-horthystă, operațiune care s-a încheiat la 25 octombrie 1944. Continuîndu-și înaintarea în urmărirea inamicului, ea și-a adus contribuția, pînă în ultima zi a operațiunilor militare, la eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei, la înfrîngerea mașinii de război germane.

Strălucite pilde de eroism și internaționalism proletar au dat patrioții români care au luptat în cadrul detașamentelor de partizani, în mișcarea de rezistență antihitleristă pe teritoriul Uniunii Sovietice, al Iugoslaviei, Cehoslovaciei, Franței și al altor țări.

Contribuția României la înfrîngerea forțelor naziste s-a bucurat de o binemeritată apreciere internațională, ceea ce se reflectă și în numeroasele ordine de zi ale Comandamentului Suprem Sovietic, în comunicatele de război și în decorarea a peste 190.000 de ostași și ofițeri români cu ordine și medalii sovietice și a altor mii de militari, cu decorații ungare și cehoslovace.

Aprecieri în acest sens au fost făcute și de ministrul de externe al Uniunii Sovietice, cu prilejul desfășurării lucrărilor Conferinței de pace de la Paris. Referindu-se la însemnătatea și la consecințele insurecției armate din august 1944, acesta a arătat: „Știm cu toții că România a fost statul care printr-o acțiune hotărîtă s-a eliberat de regimul fascist al lui Antonescu, s-a alăturat aliaților... Împreună cu noi, împreună cu trupele aliate, noua Românie democratică a început lupta pentru înfrîngerea lui Hitler, a făcut sacrificii considerabile în această luptă și noi toți recunoaștem serviciile aduse de poporul român acestei cauze...”.

Subliniind importanța insurecției armate antifasciste și a participării țării noastre la războiul antihitlerist, postul de radio New-York declara la 17 septembrie 1944: „Dezastrul german în România a pecetluit soarta armatelor Reichului din Balcani. Prin trecerea României de partea aliaților, drumul de Sud-Est, care duce la Budapesta, Praga și Viena este deschis... Este, deci, legitim ca poporul român să aibă în momentul de față un sentiment de satis-

facție, căci România are o contribuție însemnată la grăbirea sfârșitului. Este o contribuție de care poporul român poate să se feliците“.

Evenimentele istorice din august 1944 au provocat o puternică îngrijorare în sinul comandamentului militar hitlerist, fapt oglindit în numeroase documente oficiale. Astfel, într-un raport adresat lui Hitler de generalii Keitel și Guderian se arată că ieșirea României din războiul antisovietic a produs „pe lângă consecințele imediate de ordin militar“ și o „răsturnare de fronturi extrem de periculoasă, ce va duce la pierderea teritoriului nu numai al României, ci și al Bulgariei, Iugoslaviei și Greciei, punind în pericol toată armata germană din Balcani. Deosebit de pierderea pozițiilor din Carpați, pierderea grăinarului și petrolului românesc constituie o altă mare și grea lovitură...“.

În focul marilor bătălii împotriva cotropitorilor hitleriști s-a cimentat prietenia dintre poporul român și popoarele sovietice, strins unite în zilele noastre prin țelul comun al luptei pentru socialism, pentru pace și progres.

Marcind începutul revoluției populare, insurecția armată din august 1944 a deschis un drum nou, de adânci prefaceri în viața economică, social-politică și spirituală. Vechile rânduiri bazate pe exploatare și asuprire au fost înlăturate pentru totdeauna; potențialul economic al țării crește an de an, noile relații de producție, socialiste, și exercitarea puterii de stat de către oamenii muncii creînd condiții favorabile desfășurării forțelor lor creatoare, progresului multilateral al patriei. În anii socialismului au fost lichidate orice forme de inegalitate și discriminare națională, ceea ce stimulează afirmarea liberă, nestîljenită, a tuturor oamenilor muncii, români, maghiari, germani și de alte naționalități înfrățiți în efortul pentru ridicarea pe noi trepte de civilizație a patriei comune — România socialistă.

După un sfert de veac de la eliberarea de sub jugul fascist, poporul român se poate mindri că își hotărăște singur soarta, că dispune în mod suveran de bogățiile țării sale. Construind socialismul în patria noastră, muncind cu abnegație pentru înflorirea economiei și culturii, poporul nostru își aduce în același timp contribuția la creșterea prestigiului și influenței socialismului în lume. Luptînd cu consecvență pentru înfăptuirea atît a sarcinilor naționale, cît și internaționale, care formează un tot inseparabil, poporul român, sub conducerea partidului său comunist, își îndeplinește o înaltă datorie internațională.

Temelia politicii externe a statului nostru o formează prietenia și alianța frățască cu toate țările socialiste, de care ne leagă strîns comunitatea orînduirii sociale, unitatea țărilor și aspirațiilor fundamentale, interesele luptei comune împotriva imperialismului. Partidul Comunist Român militează cu hotărîre pentru întărirea unității mișcării comuniste și muncitorești internaționale, pe baza egalității în drepturi, independenței și neamestecului în treburile interene ale altor partide, pentru stringerea legăturilor cu toate forțele democratice și antiimperialiste.

În același timp, pornind de la realitățile vieții contemporane, statul român lărgește și intensifică legăturile cu toate țările, indiferent de orînduirea socială, în scopul dezvoltării cooperării, încrederii și prieteniei între

popoare, al îmbunătățirii climatului internațional. Muncind și luptînd pentru înflorirea patriei sale, poporul român contribuie la întărirea mării familii a țărilor socialiste, la triumful forțelor păcii și progresului în lumea întreagă.

Poporul român este pe deplin convins că, sub conducerea Partidului Comunist Român, valorificînd talentul și forțele sale creatoare, va urca noi trepte, pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și își va aduce contribuția la întărirea forțelor păcii și progresului în întreaga lume.